

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ І ЖУРНАЛІСТИКИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор

Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка



проф. Б. Б. Буж

27 квітня 2023 р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 061 «ЖУРНАЛІСТИКА»
для здобуття наукового ступеня «Доктор філософії» (PhD)**

Тернопіль – 2023

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма складається з пояснювальної записки, вимог до рівня підготовки, структури і завдань, критеріїв оцінювання та програми.

Програму розроблено на підставі освітньо-кваліфікаційної характеристики доктора філософії зі спеціальності 061 Журналістка. Завдання іспиту спрямовані на визначення у вступників рівня знань матеріалу, наукової термінології, сучасних теорій та методів журналістської діяльності. Завдання рівноцінні за ступенем складності.

Фахове вступне випробування – це професійно зорієнтоване випробування абітурієнта, що має на меті перевірити рівень сформованих знань і навичок вступника, які засвідчують його готовність. Завдання спрямовані на визначення у вступників рівня знань матеріалу, наукової термінології, сучасних теорій та методів журналістської діяльності; вмінь здійснювати самостійний аналіз соціальних проблем у суспільстві, громаді чи конкретного клієнта; здатності і готовності застосовувати теоретичні знання на практиці, які абітурієнт вивчав, вибирати напрями наукових досліджень та формувати етапи науково-дослідної роботи; виконувати інформаційний пошук; формувати завдання і науковий апарат дослідження; вибирати методи теоретичних та прикладних досліджень; розробляти методіку соціологічного дослідження; виконувати розрахунки ефективності теми та результатів соціологічних досліджень; узагальнювати й оформляти результати науково-дослідної роботи; використовувати набуті знання в практичній професійній діяльності.

II. ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ

Форма проведення – письмовий іспит. Абітурієнт обирає один із запропонованих екзаменаційних білетів, у якому передбачено три питання. Відповіді на питання абітурієнти дають у письмовій формі.

КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Відмінно (п'ять балів) виставляється за ґрунтовну відповідь, коли абітурієнт вільно володіє матеріалом, оперує науковою термінологією, використовує і дає критичну оцінку, здійснює самостійний аналіз, вміє застосовувати теоретичні знання при вирішенні практичних завдань, вільно користуватися спеціальними джерелами, зокрема електронними; використати зібраний фактаж для написання наукового тексту; здійснювати свідомий вибір своєї діяльності на підставі отриманих теоретичних знань; професійно оцінювати подію як важливу складову медіапростору; використовувати набуті знання у пошуку джерел основної та додаткової інформації.

Добре (чотири бали) виставляється абітурієнту, який дав ґрунтовну відповідь, володіє системним знанням матеріалу, однак допускає певні неточності в трактуванні окремих проблем, застосуванні теоретичних знань

при вирішенні практичних завдань, але може самостійно їх виправити та вмiє добирати аргументи на підтвердження певних думок.

Задовiльно (три бали) виставляється абiтурiєнту, який вiдтворює значну частину теоретичного матерiалу, в цiлому орiєнтується в проблематицi, але не може достатньо вмiло пов'язати теоретичнi узагальнення з практикою, має труднощi у здiйсненнi самостiйного аналізу, не достатньо вмiє застосовувати теоретичнi знання при вирiшеннi практичних завдань, виявляє знання i розумiння основних положень.

Незадовiльно (два бали) виставляється абiтурiєнту, який володiє матерiалом на рiвнi окремих фрагментiв, що становлять незначну частину навчального змiсту; не вмiє застосувати на практицi набутi у курсi теоретичнi знання; не вмiє користуватися методами пошуку, збирання iнформацiї, методам аналізу зiбраного матерiалу; не використовує мовнi, стилiстичнi та лексичнi багатства при створеннi власних текстiв, не вмiє чiтко фiксувати та зберiгати факти, аналізувати та робити вiдбiр фактiв.

ОРИЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ:

1. Спiльнi та вiдмiннi характеристики полiнгового i соцiологiчного дослiдження.
2. Роль конфлiкту в полiпшеннi змiсту публiцистичного твору.
3. Ставлення до преси як до «четвертої влади» у захiдноєвропейському, американському суспiльствах та у пострадянських краiнах.
4. Адекватнiсть обраних для наукового дослiдження методiв його цiлям i завданням, коректнiсть використання цих методiв, а також якiсть iхнього описання.
5. Ознаки організованої та неорганізованої публіки.
6. Вимоги до мовленнєво-комунікацiйної культури молодого науковця.
7. Сучаснi напрями журналістичознавчих дослiджень.
8. Загальна характеристика сучасної медiагалузi.
9. Сучаснi умови розвитку журналістики: перехiд вiд iнформування до комуніцiювання. Змiна форм та ролей традицiйної журналістики.
10. Основнi теоретичнi пiдходи до наукового тлумачення мультимедiйностi у свiтовiй та українській теорiї соцiальних комунікацiй.
11. Новi тенденцiї у сучаснiй журналістичцi; потяг до домiнування новинних жанрiв, причини явища та його вплив на масово-iнформацiйну дiяльнiсть в цiлому. Iнформацiйне суспiльство як вираження специфiки сучасного стану.
12. Текст ЗМІ в умовах технологiчного процесу в iнформацiйно-комунікативнiй сферi. Процеси диджиталiзацiї та унiфiкацiї. Тенденцiї до максимальної вiзуалiзацiї.
13. Теоретичнi засади дослiдження поняття «конвергентнiсть».

14. Типи та рівні медіаконвергенції.
15. Конвергенція контенту. Конвергенція жанрів і форм.
16. Глобалізм і антиглобалізм в інформаційному суспільстві. Глобалізація інформації.
17. Персональний журналізм як характерний тренд у контексті розвитку нових медіа.
18. Перспективні моделі функціонування засобів масової інформації в розвинутому суспільстві.
19. Особливості газетного дискурсу. Фрагментарність, інтертекстуальність, карнавальність, пастиш, суміщення голосів як постмодерні ознаки газетного дискурсу. Конкурування газети з аудіовізуальними ЗМІ. Інформаційна і експресивна спрямованість газетного дискурсу.
20. Сучасний радіодискурс: специфіка, структура, рівні.
21. Глобальні теленовини: загальна характеристика. Стандартна концепція глобальних теленовин.
22. Тенденції в новинах телемереж: інфотейнмент, політейнмент, бізнестейнмент, wartainment.
23. Особливості науково-дослідної діяльності в галузі масової комунікації.
24. Роль наукових комунікацій в глобалізації масово-інформаційних процесів.
25. Основні види наукових видань в Україні.
26. Джерела наукової інформації.
27. Наукові бібліотеки, їх організація і документальні ресурси.
28. Бібліографічні джерела, їх типологія, методика роботи ними.
29. Архівні джерела дослідження і їх використання у науковому дослідженні.
30. Бази даних сучасних інформаційних мереж і їх використання у науковому дослідженні.
31. Проблематика сучасних досліджень у галузі соціальних комунікацій.
32. Поняття наукової комунікації. Основні форми наукової комунікації.
33. Методи обробки інформації: первинні та вторинні.
34. Висвітліть процес підготовки та публікування наукових робіт.
35. Виділіть та прокоментуйте спільні та відмінні риси формальних та неформальних комунікацій.
36. Взаємодії змісту і форми в досягненні його публіцистичного звучання.
37. Роль знакової комунікації у системі соціальної комунікації.
38. Процес виникнення каналів розповсюдження соціальної інформації.
39. Висвітліть методологію прикладних соціальних досліджень Д. Кемпбелла.

40. Процес жанрової трансформації у сучасному медіа-просторі.
41. Обґрунтуйте співвідношення типового й індивідуального у творчості публіциста.
42. Обґрунтуйте жанрову типологію радіопередач. Виділіть найпопулярніші із жанрів.
43. Обґрунтуйте фактори, які загрожують внутрішній валідності та фактори, які загрожують зовнішній валідності експерименту.
44. Стандарти побудови бесіди журналіста-публіциста з суб'єктом інформації.
45. Охарактеризуйте нові тенденції в розвитку сучасної української публіцистики. Наведіть цьому приклади.
46. Методи вивчення громадської думки.
47. Роль експерименту в гуманітарних науках.
48. Взаємозв'язок типу суспільства і моделі преси.
49. Взаємозв'язок засобів масової інформації і громадської думки.
50. Класифікація анкетних опитувань.
51. Форми маніпулювання громадською думкою: затаювання інформації, зміщення акцентів, викривлення інформації.
52. З'ясуйте роль фантазії у творчому процесі журналіста-публіциста.
53. Проаналізуйте етапи розвитку паніки.
54. Назвіть і охарактеризуйте соціальні витoki проблемних ситуацій в журналістиці.
55. Різновиди впливів на масову свідомість.
56. Основні соціальні функції журналістики в сучасному українському суспільстві.
57. Складові динамічної структури громадської думки.
58. Формальні та неформальні канали комунікації.
59. Кількісні і якісні методи соціологічних досліджень.
60. Сучасний стан і перспективи розвитку українських інтернет-видань.
61. Охарактеризуйте нові тенденції в розвитку української публіцистики. Наведіть приклади.
62. Складові динамічної структури громадської думки.

ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Білий О. Проблеми інформаційного суспільства України у дзеркалі української журналістики . К., 2006.
2. Вайшенберг З. Новинна журналістика: Навч. Посіб. К.: Академія Української преси, 2004. 262 с.
3. Гриценко О., Кривошея Г., Шкляр В. Аналітика, експертиза, прогнозування: Монографія . К. : Наша культура і наука, 2003. 614 с.
4. Джеймс, Лалл. Мас-медіа, комунікація, культура. Глобальний підхід. К. : Вид-во „К.І.С”, 2002. 264 с.
5. Житарюк М. Г. Соціокультурна модель журналістики : традиції і новаторство : монографія. Львів : Простір-М, 2008. 416 с.
6. Загнітко А. П. Основи дискурсології. Донецьк : ДонНУ, 2008. 194 с.
7. Засоби масової інформації: професійні стандарти, етика та законодавчі норми: наук.видання. К. : Нічлава, 2006. 100 с.
8. Засоби масової інформації зарубіжних країн : ретроспективний бібліографічний посібник. К. : ВПЦ «Київський університет», 2004. 253 с.
9. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості. Львів : ПАІС, 2004. 268 с.
10. Засоби масової комунікації: формування інформаційного суспільства : монографія. К. : КиМУ, 2010. 320 с.
11. Зернецька О. В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини. К. : Освіта, 1999. 351 с.
12. Зернецька О. Нові засоби масової комунікації. К., 1993.
13. Іванов В.Ф. Контент-аналіз : Методологія і методика дослідження : навч. посіб. К. : ІСДО, 1994.
14. Іванов В.Ф. Соціологія журналістики : навч. посіб. К. : РВЦТ «Київський університет», 1998.
15. Квіт С. Масові комунікації: Підручник К. : Вид. Дім „Києво-Могилянська академія”, 2008. 208 с.
16. Корнєв М. Н., Фомічова В. М. Психологія масової поведінки. К., 2000.
17. Куляс І. Ефективне виробництво теленовін: стандарти інформаційного мовлення. Професійна етика журналіста–інформаційника : практ. посіб. для журналістів. К. : Інтерньюз Україна, 2006. 120 с.
18. Медіа–право : для студ. ф–тів/від–нь журналістики. К. : Київ. типографія, 2007. 280 с.
19. Москаленко А.З. Теорія журналістики : навч. посіб. К. : Екс об, 2002. 336 с.
20. Основи масово-інформаційної діяльності : підруч. К., 1999. 634 с.
21. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масовій комунікації. Львів : ПАІС, 2006.
22. Пашніна О. Відповідальність журналіста під час висвітлення військових конфліктів (на прикладі інформування про війну в Іраку

телемережею CNN). *Теле- та радіожурналістика : зб. наук. пр.* Львів : Вид. центр Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка, 2010. Вип.9. Ч. 1. С. 232-236.

23. Потятиник Б. Медіа: ключі до розуміння. Серія : Медіакритика Львів : ПАІС, 2004. 312 с.

24. Прилюк Д. М. Спостереження і дослідження фактів журналістом. К., 1974. 104 с.

25. Право і мас-медіа: судові позови до ЗМІ та журналістів : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 11 лип. 2006 р. К., 2007. 176 с.

26. Психологічний словник. К. : Вища школа, 1982. 216 с.

27. Путівник ретельного журналіста. К. : Ін-т журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2007. – 176 с.

28. Різун В. В. Маси. К. : ВПЦ „Київський університет”, 2003. 118 с.

29. Різун В. В., Скотникова Т. В. Методи наукових досліджень у журналісти-кознавстві. К. : Преса України, 2008.

30. Різун В. В. Теорія масової комунікації : Режим доступу до ресурсу : // <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=book.index&book=1>

31. Романюк Оксана. Про папараці і справжніх репортерів// <http://www.mediaosvita.com.ua/material/1325>

32. Стівенс М. Виробництво новин: телебачення, радіо, Інтернет. К. : Києво-Могилян. акад., 2008. 407 с.

33. Телебачення спецоперацій. Маніпулятивні технології в інформаційно-аналітичних програмах українського телебачення : моніторинг, методи визначення та засоби протидії : рекомендації щодо принципів відкритої редакційної політики телеканалів. К. : Телекритика, 2003. 266 с.

34. Телекритика [Електронний ресурс] : Web-сайт. – Електрон. дані та прогр. – Режим доступу : <http://www.telekritika.ua>. – Назва з екрану.

35. Толкачова Н. Звичаєве право : Навчальний посібник. К. : ВПЦ „Київський університет”, 2006. 367 с.

36. Українське журналістикознавство. Дисертаційні дослідження, 1982-2000 рр. : бібліограф. покажчик / Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т журналістики; Укладач Б. І. Черняков. К., 2000. 63 с.

37. Халер М. Пошук і збір інформації : навч. посіб. К. : АУП : Центр Вільної Преси, 2006. 308 с.

38. Холод О.М. Соціальні комунікації: соціо- і психолінгвістичний аналіз: навч. посіб. Львів : ПАІС, 2011. 288 с.

39. Чічановський А. А. Новина в журналістиці. К. : Грамота, 2003.

40. Шаповал Ю. Г. Мистецтво журналізму : монографія. Львів : Б. в., 2007. 320 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.

2. <http://www.lib.rada.gov.ua> – Національна парламентська бібліотека України.
3. <http://www.jorn.univ.gov.kiev.ua> – Інститут журналістики Київського національного університету ім. Т. Шевченка.
4. <http://www.lib.com.ua> – Електронна бібліотека України.
5. <http://www.lib.org.ua> – Українська бібліотека.
6. <http://www.ukrlibworld.kiev.ua> – Бібліотечний світ України.